

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3

รัฐบาลในระบบเศรษฐกิจ และนโยบาย
กิจกรรมทางเศรษฐกิจของรัฐบาล

ตัวชี้วัด

1. อธิบายบทบาทหน้าที่ของรัฐบาลในระบบเศรษฐกิจ (ส 3.2 ม.3/1)
2. แสดงความคิดเห็นต่อนโยบายและกิจกรรมทางเศรษฐกิจของรัฐบาลที่มีต่อบุคคล กลุ่มคนและประเทศชาติ (ส 3.2 ม.3/2)

ผังสาระการเรียนรู้

บทบาทของรัฐบาล
ในระบบเศรษฐกิจ

นโยบายและกิจกรรม
ทางเศรษฐกิจ
ของรัฐบาล

รัฐบาลในระบบเศรษฐกิจ
และนโยบาย กิจกรรม
ทางเศรษฐกิจของรัฐบาล

บทบาทของรัฐบาลในระบบเศรษฐกิจ

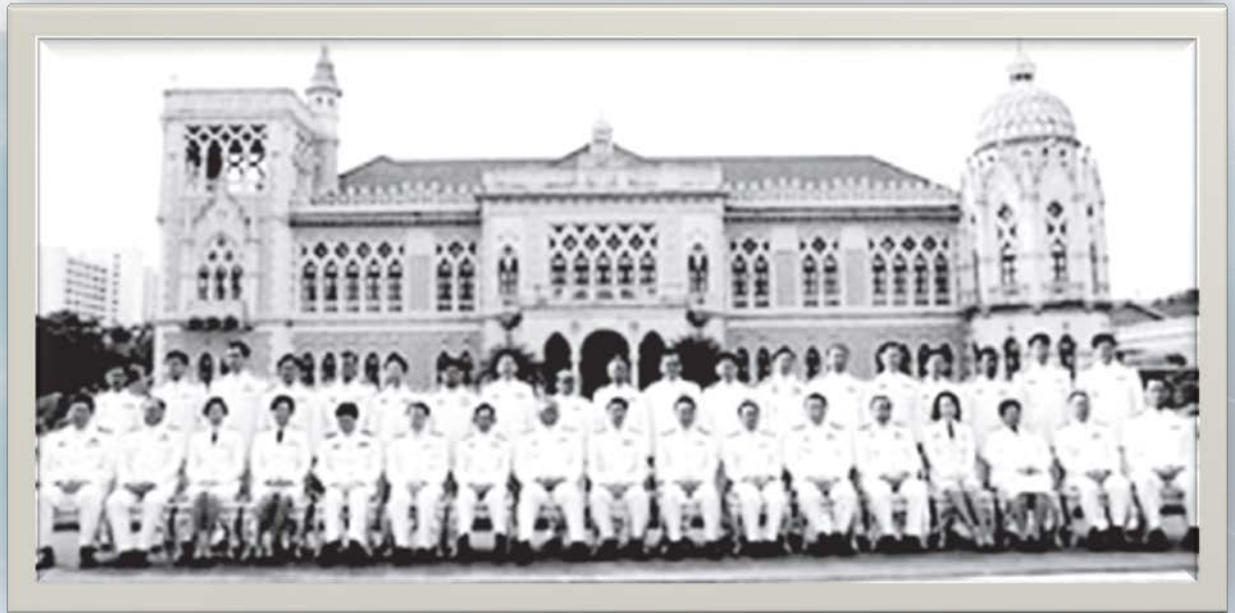
รัฐบาลหรือฝ่ายบริหารเป็นผู้ที่มีบทบาทหน้าที่โดยตรงในการบริหารประเทศให้มีความเจริญรุ่งเรืองในทุกด้าน ทั้งในด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม เพื่อให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดี ปัจจุบันประเทศไทยมีระบบเศรษฐกิจแบบผสมที่รัฐและเอกชนมีบทบาทร่วมกันแต่รัฐบาลจะดูแลเศรษฐกิจของประเทศเป็นส่วนใหญ่

บทบาทหน้าที่ของรัฐบาล ในการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ

1. บทบาทหน้าที่
ของรัฐบาลใน
ด้านการบริหาร
ราชการแผ่นดิน

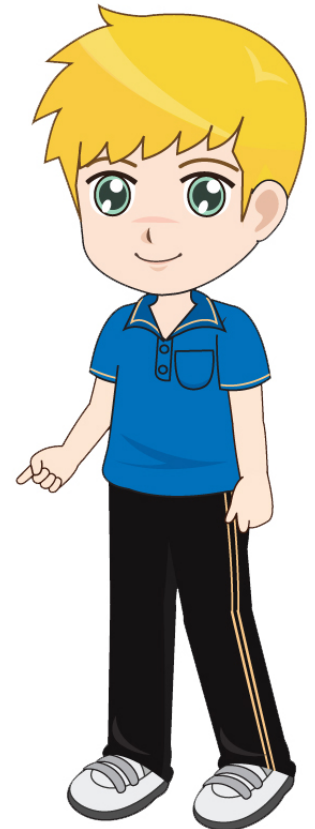
คณะรัฐบาลมีหน้าที่บริหารราชการแผ่นดิน
เพื่อความมั่นคงของประเทศ

1. บทบาทหน้าที่ของรัฐบาล

1.1 บริหารราชการแผ่นดินให้เป็นที่ไปเพื่อการพัฒนา
สังคม เศรษฐกิจ และความมั่นคงของประเทศ
อย่างยั่งยืน โดยต้องส่งเสริมการดำเนินการ
ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและคำนึงถึง
ผลประโยชน์ของประเทศชาติเป็นสำคัญ

1.2 จัดระบบการบริหารราชการส่วนกลาง
ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ให้มีขอบเขต
อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบที่ชัดเจน
เหมาะสมแก่การพัฒนาประเทศ

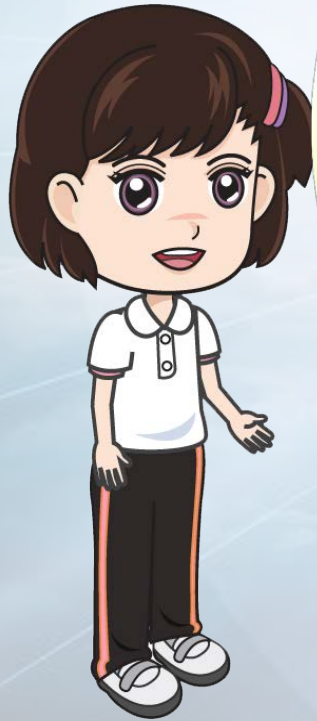

1.3 กระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึ่งตนเอง และตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นได้เอง

1.4 พัฒนาระบบงานภาครัฐ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพ คุณธรรม และจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และปรับปรุงรูปแบบวิธีการทำงาน เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.5 จัดระบบงานราชการและงานของรัฐอย่างอื่น เพื่อให้การจัดทำและการให้บริการสาธารณะเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้

1.6 หน่วยงานทางกฎหมายของรัฐดำเนินการและ
ตรวจสอบการตรากฎหมายของรัฐอย่างเป็นอิสระ เพื่อให้การ
บริหารราชการแผ่นดินเป็นไปตามหลักนิติธรรม

1.7 จัดให้มีแผนพัฒนาการเมือง รวมทั้งจัดให้มีสภา
พัฒนาการเมืองที่มีความเป็นอิสระ เพื่อติดตามให้มี
การปฏิบัติตามแผนดังกล่าวอย่างเคร่งครัด

1.8 ดำเนินการให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ
ได้รับสิทธิประโยชน์อย่างเหมาะสม

บทบาทหน้าที่ของรัฐบาล ในการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ

2. บทบาทหน้าที่
ของรัฐบาลใน
ด้านสังคม
การสาธารณสุข
การศึกษา และ
วัฒนธรรม

2. บทบาทหน้าที่ของรัฐบาลในด้านสังคม การสาธารณสุข การศึกษา และวัฒนธรรม

2.1 คุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน รวมทั้งต้องสงเคราะห์และจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุ ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและพึ่งพาตนเองได้

2.2 พัฒนาระบบสุขภาพที่เน้นการสร้างเสริมสุขภาพอันนำไปสู่สุขภาวะที่ยั่งยืนของประชาชน รวมทั้งจัดและส่งเสริมให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่มีมาตรฐานอย่างทั่วถึง

2.3 พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม

บทบาทหน้าที่ของรัฐบาล ในการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ

3. บทบาทหน้าที่
ของรัฐบาลใน
ด้านกฎหมาย
และการยุติธรรม

ศาลยุติธรรมเป็นองค์กรที่รัฐจัดตั้งขึ้น
เพื่อดำเนินการทางกฎหมายในกระบวนการยุติธรรม

3. บทบาทหน้าที่ของรัฐบาลในด้าน กฎหมายและการยุติธรรม

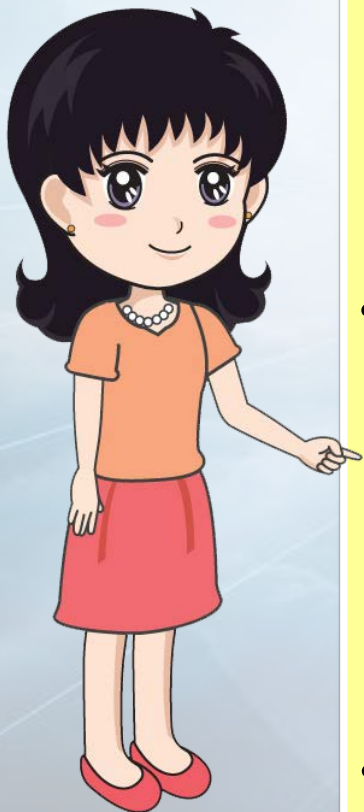
3.1 ดูแลให้มีการปฏิบัติและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างถูกต้อง รวดเร็ว เป็นธรรมและทั่วถึง ส่งเสริมการให้ความช่วยเหลือและให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน และจัดระบบงานราชการและงานของรัฐอย่างอื่นในกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพ โดยให้ประชาชนและองค์กรวิชาชีพมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมและการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย

3.2 ค้ำครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลให้พ้นจากการล่วงละเมิดทั้งโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐและโดยบุคคลอื่น และต้องอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน

3.3 จัดให้มีกฎหมายเพื่อจัดตั้งองค์กรเพื่อ
การปฏิรูปกฎหมายที่ดำเนินการเป็นอิสระ เพื่อปรับปรุง
และพัฒนากฎหมายของประเทศ รวมทั้งการปรับปรุง
กฎหมายให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ โดยต้องรับฟัง
ความคิดเห็นของผู้ที่ได้รับผลกระทบจากกฎหมายนั้น
ประกอบด้วย

3.4 จัดให้มีกฎหมายเพื่อจัดตั้งองค์กรเพื่อ
การปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมที่ดำเนินการเป็นอิสระ
เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานของหน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม

3.5 สนับสนุนการดำเนินการ
ขององค์กรภาคเอกชนที่ให้
ความช่วยเหลือทางกฎหมาย
แก่ประชาชน โดยเฉพาะผู้
ได้รับผลกระทบ
จากความรุนแรงในครอบครัว

บทบาทหน้าที่ของรัฐบาล ในการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ

4. บทบาทหน้าที่
ของรัฐบาลใน
ด้านการ
ต่างประเทศ

สัญลักษณ์องค์กรความร่วมมือกับนานาประเทศ

4. บทบาทหน้าที่ของรัฐบาล ในด้านการต่างประเทศ

4.1 ส่งเสริมสัมพันธไมตรีและความร่วมมือ
กับนานาประเทศ และพึงถือหลักในการปฏิบัติ
ต่อกันอย่างเสมอภาค

4.2 ส่งเสริมการค้า การลงทุน และการ
ท่องเที่ยวเกี่ยวกับนานาประเทศ ตลอดจนต้องให้
ความคุ้มครองและดูแลผลประโยชน์ของคนไทย
ในต่างประเทศ

บทบาทหน้าที่ของรัฐบาล ในการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ

5. บทบาทหน้าที่ของ
รัฐบาลในด้านที่ดิน
ทรัพยากรธรรมชาติ
และสิ่งแวดล้อม

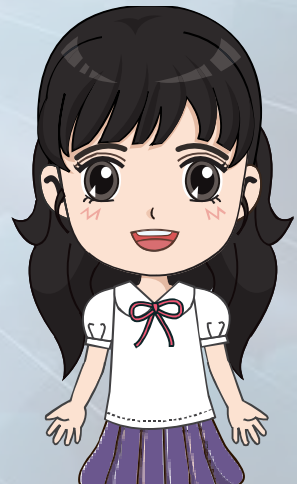
รัฐบาลจัดสรรที่ดินทำกินให้เกษตรกรได้มีกรรมสิทธิ์
หรือสิทธิในที่ดินเพื่อประกอบเกษตรกรรมอย่างทั่วถึง

5. บทบาทหน้าที่ของรัฐบาลในด้านที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

5.1 กำหนดหลักเกณฑ์การใช้ที่ดินให้ครอบคลุมทั่วประเทศ โดยให้คำนึงถึงความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ วิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่นและการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ และกำหนดมาตรฐานการใช้ที่ดินอย่างยั่งยืน

5.2 กระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม และดำเนินการให้เกษตรกรมีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิในที่ดิน เพื่อประกอบเกษตรกรรมอย่างทั่วถึงโดยการปฏิรูปที่ดินหรือวิธีอื่น

5.3 จัดให้มีการวางผังเมือง พัฒนา และดำเนินการตาม
ผังเมืองอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อประโยชน์
ในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

5.4 จัดให้มีแผนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและ
ทรัพยากรธรรมชาติอื่นอย่างเป็นระบบและเกิดประโยชน์
ต่อส่วนรวม ทั้งต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวน บำรุงรักษา
และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ
และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล

5.5 ส่งเสริม บำรุงรักษา และคุ้มครองคุณภาพ
สิ่งแวดล้อมตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืนตลอดจน
ควบคุมและจำกัดมลพิษที่มีผลต่อสุขภาพอนามัย
สวัสดิภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชน โดย
ประชาชน ชุมชน ท้องถิ่น และองค์กรการปกครองส่วน
ท้องถิ่น ต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางดำเนิน
นโยบาย

บทบาทและกิจกรรม ทางเศรษฐกิจของรัฐบาล

1. บทบาทการผลิตสินค้า
และบริการสาธารณะที่เป็น
พื้นฐานที่จำเป็น เช่น ไฟฟ้า
ถนน โรงเรียน

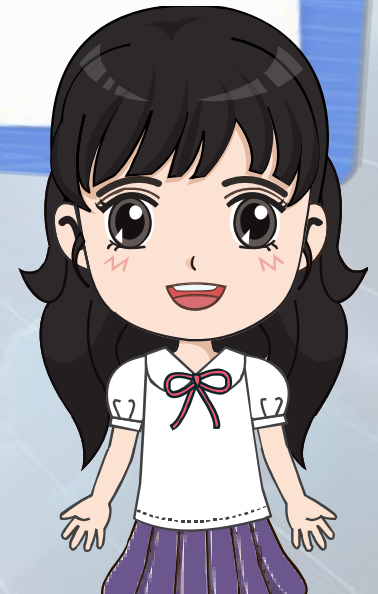
2. บทบาทการเก็บภาษี
เพื่อพัฒนาประเทศ

ภาษีอากรที่เรียกเก็บจากประชาชน
ผู้มีรายได้ตามกฎหมายที่ทางราชการ
กำหนดไว้ เรียกว่า ภาษีรายได้บุคคล
ธรรมดาและภาษีที่ทางราชการเรียก
เก็บจากห้างร้าน บริษัทต่างๆ เรียกว่า
ภาษีรายได้นิติบุคคล

การเสียภาษีของประชาชน ผู้มีรายได้
มีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปพัฒนา
ประเทศในด้านต่างๆ

โครงสร้างภาษี ของไทย

อัตราภาษีแบบก้าวหน้า

คือ ภาษีที่อัตราภาษีที่จัดเก็บจะเพิ่มขึ้นเร็วกว่าฐานภาษีที่เพิ่มขึ้น เช่น ผู้มีฐานรายได้ต่ำก็จะจัดเก็บภาษีในอัตราที่ต่ำ แต่เมื่อมีฐานรายได้สูงขึ้น ก็จะมีการจัดเก็บภาษีในอัตราที่สูง

อัตราภาษีตามสัดส่วน

คือ ภาษีที่อัตราภาษีที่จัดเก็บจะคงที่เมื่อฐานภาษีเปลี่ยนไป เช่น การจัดเก็บภาษีในอัตราร้อยละ 10 เมื่อมีรายได้เพิ่มขึ้นก็ยังคงเก็บในอัตราเดิมต่อไป

อัตราภาษีแบบถดถอย

คืออัตราภาษีที่จัดเก็บจะลดลงเมื่อฐานภาษีเพิ่มสูงขึ้น แต่เมื่อฐานภาษีต่ำจะเรียกเก็บภาษีในอัตราที่สูง เป็นลักษณะของภาษีแบบเหมาจ่าย

ประเภทของภาษีที่เรียกเก็บในประเทศไทยปัจจุบัน

1) ภาษีทางตรง

คือ ภาษีที่ผู้เสียภาษีเป็นผู้
แบกรับภาระของภาษีนั้นทั้งหมด
หรือเป็นส่วนใหญ่ ไม่สามารถ
ผลักต้นภาระภาษีให้แก่ผู้อื่นได้
เช่น ภาษีเงินได้นิติบุคคล
ภาษีมรดก ภาษีเงินได้บุคคล
ธรรมดา

2) ภาษีทางอ้อม

คือ ภาษีที่ผู้เสียภาษีอากร
สามารถผลักภาระให้กับผู้อื่นได้ เช่น
ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีศุลกากร
ภาษีสรรพสามิต

3.บทบาทของรัฐบาลในการแทรกแซงราคาและการควบคุม

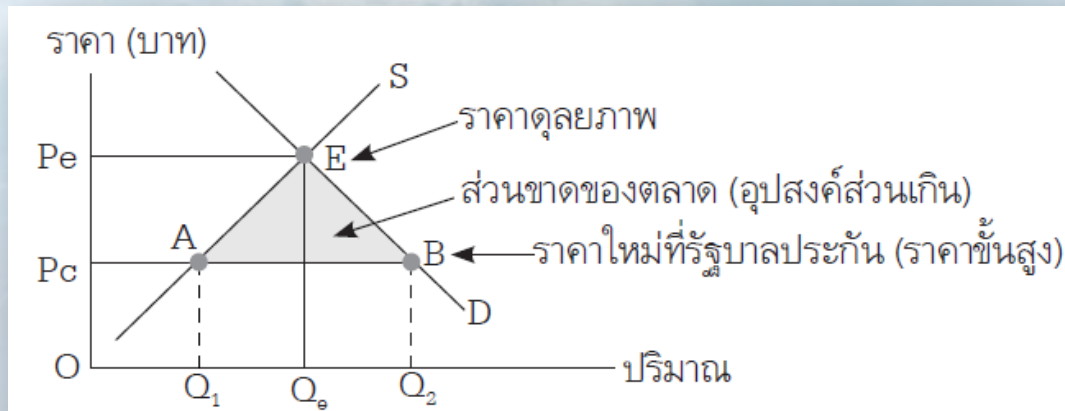
ราคาเพื่อการแจกจ่ายและการจัดสรรในทางเศรษฐกิจ

บทบาทหน้าที่ของรัฐบาลในด้านเศรษฐกิจ คือ การสร้างความ
เป็นธรรมในด้านการกระจายรายได้ การบริโภคสินค้าและบริการต่างๆ
ให้กับประชาชนในระบบเศรษฐกิจของไทยที่เป็น
แบบผสมกลไกตลาด ไม่สามารถสร้างความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจได้
ทั้งหมดจึงมีความจำเป็นที่รัฐบาลจะต้องเข้าไปแทรกแซงและควบคุม
ราคาเพื่อการแจกจ่ายและจัดสรรในทางเศรษฐกิจที่เป็นธรรมกับทุกคน
ในสังคม วิธีการแทรกแซงราคาและการควบคุม
ราคาสินค้าของรัฐบาลที่ใช้กันทั่วไป คือ การประกันราคาสินค้า
และการกำหนดราคาขั้นสูง

การแทรกแซงราคาและการควบคุมราคาสินค้าโดยรัฐบาล เพื่อเป็นการช่วยเหลือประชาชน สามารถทำได้ดังนี้

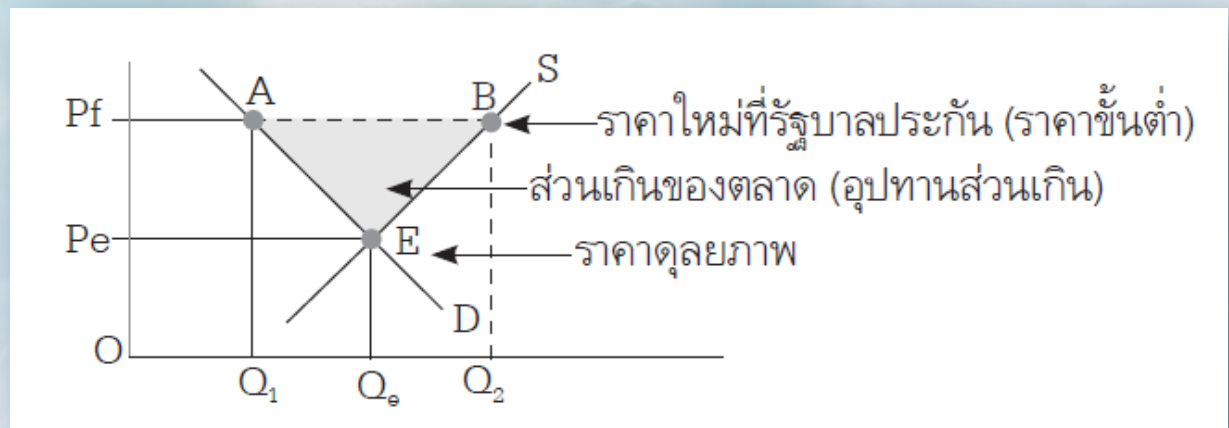
1. การกำหนดราคาขั้นสูง (**price ceiling**) หากราคาดุลยภาพที่เป็นอยู่นั้นสูงเกินไปทำให้ผู้บริโภคได้รับความเดือดร้อน เพราะเป็นสินค้าที่จำเป็นสำหรับผู้บริโภค รัฐบาลจะแทรกแซงด้วยการกำหนดราคาเพดานไว้ โดยเป็นราคาที่ต่ำกว่าราคาดุลยภาพ เพื่อช่วยให้ผู้บริโภคสามารถซื้อสินค้าได้ในราคาที่ถูกลง

2.

การกำหนดราคาขั้นต่ำ (price floor) หากราคาดุลยภาพที่เป็นอยู่นั้นต่ำเกินไปจนทำให้ผู้ผลิตเดือดร้อน เนื่องจากปริมาณผลผลิตมีมากกว่าความต้องการของตลาด ทำให้ราคาผลผลิตตกต่ำ รัฐบาลจึงต้องเข้าไปแทรกแซงด้วยการกำหนดราคาที่สูงกว่าราคาดุลยภาพเดิมเพื่อช่วยเหลือผู้ผลิตไม่ให้ได้รับผลกระทบจากราคาที่ตกต่ำมากเกินไป

- 3 รัฐบาลเข้าไปมีส่วนร่วมในการผลิตสินค้าและบริการในรูปของ
รัฐวิสาหกิจต่าง ๆ ซึ่งถือเป็นการแทรกแซงและควบคุมราคาสินค้า
และบริการอีกรูปแบบหนึ่งของรัฐบาล โดยจะทำหน้าที่ในการจัดหา
สาธารณูปโภคพื้นฐานที่สำคัญต่อการดำรงชีวิตของประชาชนทั้ง
ระบบไฟฟ้า ระบบประปา โทรศัพท์ ระบบการคมนาคมขนส่ง
ต่าง ๆ เนื่องจากส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนเป็น
ส่วนใหญ่ ต้องใช้เงินลงทุนที่สูงและกฎหมายไม่อนุญาตให้เอกชน
เป็นผู้ดำเนินการได้ตามลำพังทั้งหมด ทำให้ประชาชนได้ใช้ระบบ
สาธารณูปโภคในราคาที่เป็นธรรมและมีคุณภาพที่ดี

4

บทบาทอื่นของรัฐบาลในระบบเศรษฐกิจไทย นอกจากรัฐบาลต้องสร้างความเป็นธรรมให้กับทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภคแล้ว รัฐบาลยังมีหน้าที่ในการสร้างระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ เช่น ไฟฟ้า ประปา โรงเรียน โรงพยาบาล การจัดเก็บภาษีเพื่อนำไปพัฒนาประเทศให้มีความเจริญรุ่งเรือง และรัฐบาลยังมีบทบาทหน้าที่อื่นๆ ที่สำคัญอีกมากมาย เช่น การส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการดำเนินการตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีและเป็นธรรมโดยอาศัยกลไกตลาด ฯลฯ

นโยบายและ
กิจกรรมทาง
เศรษฐกิจของ
รัฐบาล

1. นโยบายและกิจกรรมทางเศรษฐกิจ
ของรัฐบาลที่มีต่อบุคคล

2. นโยบายและกิจกรรมทางเศรษฐกิจ
ของรัฐบาลที่มีต่อกลุ่มคน

3. นโยบายและกิจกรรมทางเศรษฐกิจ
ของรัฐบาลที่มีต่อประเทศชาติ